

σύ θ' ἀποκτήσης χωρίς νά μου τὸ ζητήσης.
Εἰς τοὺς βωμούς μου ἔριψε τὸν ὑπερόπτην
τὸν λόφον του, τὸ τόξον του καὶ τὴν ἀσπίδα,
χάριν τοῦ ἔρωτός μου. Ἐμαθε νὰ ψάλλῃ
ν' ἀδολεσχῇ, νὰ κραυγαλῇ, νὰ παίζῃ,
νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ χαμογελᾷ, πρὸς χάριν
ἐμοῦ, καταφρονῶν τὸ τύμπανόν του
καὶ τὰ ἐμβλήματα τὰ ἐρυθρὰ, κάμνων πεδία
μάχης τοὺς δύο μου βραχίονας, καὶ ἔχων
τὴν κλίνην μου σκηνήν. Ἐχῶ κατατροπώσει
τὸν νικητὴν καὶ μ' ἔλυσιν ἐκ ρόδων
τὸν ἔσχατον αἰχμαλώτον. Στὴν δυνάμιν μου
ἐκμήνηται ὁ ἰσχυρὸς τοῦ χαλυψί,
καὶ τὸν κατεφρόνησα. Ὡς ὑπερόπτα
κύψε! Μὴν ὑπερηφανεύεσαι, διότι
στὸ κράτος σου ὑπέταξες ἐκείνην,
ποῦ ὑπεδούλωσε τὸν Θεὸν τοῦ πολέμου.

(ἀκούουθε!)

Μ. ΚΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ

πτυχιούχος Γαλλικῆς Σχολῆς (Bachelier ès
lettres et es sciences), διακοῦσαι δὲ ἐπὶ ἔτη μα-
θήματα τοῦ Πανεπιστημίου Παρισιῶν, ἀναλαμβάνει
παραδίδει Γαλλικῆς καὶ ἰδιαιτέρως προγυμνάσεις
μαθητῶν καὶ φοιτητῶν.

Ἀπευθύνει:

Εἰς τὸ Ξενοδοχεῖον ἢ «Ἐπτάνησος»

Ὁδὸς Ἑρμοῦ καὶ Φωκίωνος

καθηγητὴν κ. ΤΙΔΕΜΑΧΟΝ ΜΑΛΙΑΔΗΝ

ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΙΝΑΚΙΔΕΣ

Η ΜΕΤΑΦΡΑΣΗ ΤΗΣ „ΟΡΕΣΤΕΙΑΣ“

Ἐπρεπε νὰ τὸ ἴδωμεν καὶ αὐτό. Τὸν Αἰσχύλου νὰ τονε
μεταφράσει ὁ κ. Σωτηριάδης ὁ ἀρχαιολόγος. Καὶ ὅχι μὲ τὸ
σκοπὸ νὰ χρησιμεύει ἡ μετάφρασί του γιὰ βοήθημα σ'
ἐκείνους ποὺ θέλουν νὰ μελετήσουν τὸν Αἰσχύλου, ἢ σὲ
καμιὰν ἀρχαιολογικὴν περιστάσει τῆς ἐταιρείας τοῦ κ. Μι-
στριώτη νὰ βοηθοῦνται γιὰ νὰ τὴν καταλαβαίνουν, ὅπως
κάνουν μὲ τὴν μετάφρασιν τοῦ κ. Σακελλαρόπουλου, ἀλλὰ
μὲ τὴν ἀξίωσιν—καὶ τέτοια ἔπρεπε νῦναι—ὅτι ἡ μετάφρασις
αὕτη εἶναι μιὰ ἐργασία φιλολογικὴ, μιὰ καλλιτεχνικὴ ἐρ-
γασία. Γιὰ μιὰ τέτοια ὅμως ἐργασία δὲν ἀρκεῖ νὰ ξέρει
κανεὶς τὴν ἀρχαίαν γλῶσσαν ἢ, γιὰ νὰ μιλήσουμε γενικώ-

τερα, τὴ γλῶσσαν ὅπου εἶναι γραμμένον τὸ πρωτότυπον,
μὰ χρειάζεται ἀκόμα νὰ ἔχει κανεὶς καὶ λογοτεχνικὰ προ-
τερήματα, καὶ, ὅταν πρόκειται γιὰ μετάφρασιν ἔργου ποιη-
τικοῦ, πρέπει ὁ μεταφραστὴς νὰ εἶναι καὶ ποιητὴς, νὰ
εἶναι δημιουργός, πλάστης, γιὰ νὰ πλάσει, τὸ σῶμα τοῦ
μέσα του μιὰ ψυχὴ θὰ κλείσει, τοῦ πρωτότυπου ἔργου
τὴν ψυχὴ. Ἀλλῶς καὶ ὁ Βασιλειάδης θὰ εἶχε τὸν τίτλον
τοῦ μεταφραστῆ τῆς «Λίμνης» τοῦ Λαμαρτίνου, καὶ ὁ Α.
Ραγκαβὴς θὰ περνοῦνε γιὰ μεταφραστὴ τῆς «Κόλασης»
τοῦ Ντάντε, καὶ ὁ Α. Βλάχος θὰ μπορούσε νὰ μεταφρά-
σει τὰ τραγούδια τοῦ Χάινε, καὶ ὁ κ. Σωτηριάδης τὴν Ὀρέ-
στειαν τοῦ Αἰσχύλου.

Αὐτὰ ὅμως ὅλα τὰ ἔχαστε, φαίνεται, ἡ «Διεύθυνσις
τοῦ Βασιλικοῦ Θεάτρου» ὅταν ἀνέθεσε στὸν κ. Σωτηριάδην
νὰ μεταφράσει τὴν Ὀρέστειαν, ἢ θὰ ἐθεώρησε λογοτεχνι-
κὴν ἱκανότητά τοῦ κ. Σωτηριάδου, τὸ ν' ἀνακατῶνῃ, ὅταν
γράφει καὶ ὅταν ὁμιλεῖ, στὴν καθαρεύουσά του γλῶσσαν,
κανέναν τύπον ἢ καμιὰ λέξιν δημοτικὴν. Τὸν κ. Σωτηριάδην
μπορούσε ἡ «Διεύθυνσις» νὰ τονε συμβουλευτεῖ γιὰ τὴν
σκηνογραφίαν καὶ γιὰ τὴν φορεσίαν, σὰν ἀρχαιολόγος ποῦ
εἶναι, δὲν ἔπρεπε ὅμως ποτὲ νὰ τολμήσει νὰ τοῦ ἀναθέσει
τὴν μετάφρασιν τοῦ Αἰσχύλου, τοῦ τραγικοῦ διηγητοῦ, ποῦ
καὶ ἀπὸ Σοφοκλῆ, καὶ ἀπὸ Εὐριπίδου πρὸ ψηλὰ στέκει, ἂν
συγκριθοῦν ἀπὸ τὴν ἐποψὴν τῆς ποιητικῆς γλῶσσας ποῦ
ἀκριβῶς σὲ τοῦτα ξεχωρίζει ἀπὸ τοὺς δύο ἄλλους τραγικούς,
στοὺς τιτανικούς χαρακτῆρας τῶν προσώπων ποὺ πλέκουν
τὴν τραγωδίαν του καὶ στὴ γλῶσσαν «τὴν θεσπεσίαν ποιη-
τικὴν» γιὰ νὰ μεταχειριστῶ τὴν φράσιν τοῦ Δ. Βερναρδάκη
Καὶ «τὴν θεσπεσίαν ποιητικὴν» αὕτη γλῶσσαν τοῦ Αἰσχύ-
λου ἀνάλαβε νὰ μεταφράσει ὁ κ. Σωτηριάδης καὶ νὰ
πεί τὴν «ἄστρων νυκτέρων ὁμήγουριν» «συνάθροισιν τῶν
ἄστρων» καὶ νὰ παρουσιάσει τὴν Ἀθηνᾶ, ὅταν μιλάει
ἀπάνω στὸν Ἀρειο Πάγον, ν' ἀγορεύῃ σὰν ἀληθινὸς τοῦ
«Ἀρειοῦ Πάγου» Εἰσαγγελέας, καὶ ν' ἀφίσει ἀμετάφρα-
στες μερικὰς ἀρχαίας λέξεις, θεοσυγγὴ κτλ. σὰ νὰ στέ-
κουν παντοῦ καὶ πάντοτε ἀρχαϊσμοί. Ἀφίνω πιά τὴ δι-
γλωσσίαν τῆς μετάφρασός του, τὸ ἀντικείμενον δημοτικῆς
καὶ καθαρεύουσας. Ἀπ' αὐτὴν μποροῦν νὰ πάρουν ζων-
τανὸ μᾶθημα, ὅσοι δὲ θεωροῦν ἀπαραίτητη γιὰ ἓνα λογο-
τέχνημα τὴν ἐνότητά τῆς γλῶσσας, ὅσοι νομίζουν ὅτι ἡ
μὴτηρ συδιδοῦται μὲ τὴν καρδιά.

Εἴταν φυσικὸ ἡ ἀποτυχία τοῦ κ. Σωτηριάδου ν' ἀπο-
δοθεῖ στὴν ἀνικανότητα τῆς δημοτικῆς γλῶσσας, τῆς
«χυδαίας αὐτῆς καὶ βαναύσου γλώσσης» νὰ ἐκφράσει μ'
εὐγένειαν καὶ μὲ ὕψος καὶ μὲ ὁμορφίαν τῆς τραγωδίας τὰ
νόηματα, καὶ τὴν ποιητικὴν εἰκόνα. Γιὰ μόνον ἀπάντησιν
σ' αὐτὸν τὸν παραλογισμόν—ἂν ταιριάζει ν' ἀπαν-
τάει κανεὶς σὲ παραλογισμούς—θὰ φέρω μερικὸς στίχους
ἀπ' τὴν μετάφρασιν τοῦ «Συνέφου» τοῦ Σέλλεου, τὴν κα-
μωμένην ἀπὸ τὸν Ἀργύρην Ἑρταλιώτη. Παίρνω ἐπίτηδες
στίχους ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τούτην, ἐπειδὴ σ' αὐτοὺς ὁ-
πάρχουν ἀρκετὰς λέξεις ποὺ γιὰ ἓνα καθαρολόγιον βρί-
σκονται στὸ τελευταῖον σκαλοπάτι τῆς «χυδαιότητος», καὶ
ἐπειδὴ στὴν ἐκλογὴν Ἰσα Ἰσα τῶν λέξεων αὐτῶν ποῦ, κα-
θὼς εἶναι χυδαϊότατες, εἶναι γεμάτες χρῶμα καὶ ζωη-

ρότητα χρωστᾶται πολὺ ἡ ὁμορφία καὶ ἡ ζωὴ τῆς μετά-
φρασης.

Φέρνω τὴν μπόρα καὶ χορταίνω κάθε λουλούδι διψασμένο,
ἀπὸ πελάγη μακρυνά.

Φέρνω τὸν ἥσχιον καὶ τ' ἀγέρι στὰ φύλλα ποῦ τὸ μεσημέρι
ὁ ὕπνος τὰ μισογυρνᾷ

Ἀπ' τίς ὑπερούχες μου σκορποῦνε οἱ στάλας ποῦ γλυκο-
[ξυνοῦνε

τὰ ρόδα τὰ μισανοιγμένα

ὅταν οἱ μάνες τοὺς γυρεύουν νὰ τὰ κοιμήσουν καὶ σα-
[λεύουν

στὸν ἥλιον τὰ κλωνία γυμμένα.

Ἐγὼ τὸ χιόνι κοδινίζω, στὰ κορφοβούνια ποῦ ἀγγίζω
οἱ πεῦκοι σὰ βογγοῦν βαρειά.

Ὅλη τὴ νύχτα προσκεφάλι τὰ ἔχω, ὅταν στὴν ἀγκάλῃ
γλυκοκοιμοῦμαι τοῦ βοριᾶ.

Ἡ ἀσπρόφωτη ἐκείνη χάρις ποῦ κάτω ἐδῶ τὴ λέν φεγ-
[γάρ:

γλυστοῦται μὲ βῆμα σιγανὸ

ἀνάμεσα στὰ πούπουλά μου, ποῦ μᾶρριζε στὴν ἀγκα-
[λιά μου

τάγερν τὸ νυχτερινό.

Καὶ σὰν ἀνοίξει καὶ πλατύνει βοριᾶς τὴν χαλαράδα ἐκείνην
καὶ σὰ μελίσσια εἰς κοπάδι

προβάλλουν τ' ἄστρα καὶ ἀρμενίζουν καὶ τρέχουν καὶ
[στρεφογυρίζουν

τότε καὶ οἱ θάλασσες τὸ βράδυ

καὶ οἱ λίμνες ποῦναί σὰν κομμάτια πεσμέν' ἀπ' οὐρανοῦ
[παλάτια

φεγγελοῦνε στὸ σκοτάδι.

Ἰμποροῦσε, σὰς παρακαλῶ, ὁ Διογένης νὰ δώσει καλὴ-
τερὴν ἀπάντησιν στὸ σοφιστὴ ποῦ δὲν παραδεχότανε πὼς
ὑπάρχει κίνησις, παρὰ μὲ τὸ νὰ σηκωθεῖ νὰ περπατήσει;

ΕΡΙΝΥΔΗΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΤΟΥ ΜΕΤΑΦΡΑΣΤΗ ΤΟ ΔΙΚΙΟ

Ἀγαπητέ «Νουμᾶ»

Μετὰ τὴν ἀρθρονικὴν κριτικὴν—ἀκριβῶς ποῦ ἀκούομε
καὶ διαβάσαμε γιὰ τὴν διδασκαλίαν τῆς Ὀρέστειας
ἦθελα νὰ πῶ κατὰ τὸν λόγον.

Τοῦ συγγραφέως τὴν ὑπερᾶσπισιν δὲν θανατάω·
αὕτη διεξήχθη ἐπιτυχῶς ἀπὸ ἓνα κύριον ὁ ὅποτος
μετὰ τὸ τέλος τῆς Πρώτης ἡκούσθῃ λέγων ὅτι «κα-
λούτσικο εἶναι τὸ ἔργον». Ἀλλὰ ὥς ἔλθωμε στὴν

χρῶμα, ποῦ τοὺς βρίσκω μέσα στὴν σημειώσίν μου ἀπ'
τὴν πρώτη παράτασιν.

τὸ τ' ἐπείτα καὶ τὸ μέλλον

καὶ τὸ πρὶν ἐπαρκέσει

νόμος ὅδ'. (Σοφ. στ. 611—4)

ὁ νόμος μου αὐτός

θεὶ νὰ κρατήσῃ

σ' ὅλη τὴν οἰκουμένη!!! (Χρηστ.)

πολύπλαγκτος ἐλπίς (Σοφ. στ. 615)

πολυγυρίστρα(!) ἐλπίδα (Χρηστ.)

ὅπως παρὰ ρεῖθροισι χειμᾶρες ὅσα

δένδρων ὑπείκει (Σοφ. στ. 712—3)

θλίψεις στὴν παραποταμιᾶς τὰ δένδρα

ὅσα ἐκκολουθοῦν τὸ ρέμα.

Τὴ καλοδουλεμένην μετάφρασιν, ἢ ἐκεῖνο μάλιστα τὸ
παραποταμιᾶς; Καὶ ὅμως καὶ τὰ μακρὰ παιδιὰ ξέρουν
τὴν «ἀκροποταμιᾶς».

ὕπ' ἀνδρὸς τηλικούδε τὴν φύσιν (Σοφ. στ. 727)

τὸ παλῆτοπαιδί! (Χρηστ.)

Δυστυχισμένε Αἰμονα τί σοῦμελε ν' ἀκούσεις!

ὦ μισρὸν ἦθος καὶ γυναικὸς ὕστερον (Σοφ. στ. 746)

ὦ θρώμικη ψυχῇ,

ποῦσαι κάτω ἀπὸ μιὰ γυναῖκα (Χρηστ.)

γυναικὸς ὦν δούλευμα (Σοφ. στ. 736)

Ἀποῦ εἶσαι κλωτσοσκοῦφι

μιζὲς γυναῖκας (Χρηστ.)

Τὸ «δούλευμα» τὸ μετάφρασε «κλωτσοσκοῦφι», ἐνῶ
ὁ Σοφοκλῆς, ὅπως κάνουν συχνὰ καὶ ὅλοι οἱ ποιητὲς
μεταχειρίσθηκα τὸ οὐσιαστικὸν ἄντις γιὰ τὸ ἐπίθετον δούλος.
Κ' ἔτσι μπορούσε καὶ ὁ κ. Χρηστομάνος νὰ μεταφράσει
«ἀποῦ εἶσαι δούλος μιζὲς γυναῖκας» ὅπως δὲ λέμε καὶ
ὅλοι σήμερον τὴ φράσιν αὐτήν, χωρὶς νὰ κάνει τὸν κόσμον
νὰ διακαρτυρηθεῖ μὲ στόμα, χέρι καὶ πόδι, ἅμα ἄ-
κουσε τὴν πρόστυχην καὶ καραγκιοζιλίστικην λέξιν «κλω-
τσοσκοῦφι».

Ἐρωτὸς ἀνίκητε μάχαν,

Ἐρωτὸς, ὅς ἐν κτήμασι πίπτει

φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις αὐλαῖς.

(Σοφ. στ. 781-6)

Ἐρωτὰ ἀνίκητε μὲ μάχητα,

Ἐρωτὰ, ποῦ καὶς τὰ σωθικά

ποῦ στὸ πελαγὸς περνᾶς

καὶ μπαίνει στὴν στάνας καὶ στὴν

μοναχικὴς αὐλές.

(Χρηστ.)

Νὰ ἓνα μέρος ποῦ δειχνεῖται ὁ κ. Χρηστομάνος, ὅτι
δὲν ξέρεν τὴν δημοτικὴν, οὔτε τὴν ἀρχαίαν πολυκαταλα-
βαίνει. Καὶ πρῶτα-πρῶτα ὁ λόγος, ὅταν λέει: μάχητα θέ-
λει νὰ πεῖ τὴν ἐχρητῆτα, ὅχι τὴν μάχην ἢ τὸν πόλεμον.
Στὸ «ἐν κτήμασι πίπτει» μόνον ὁ Γερμανοδιαδασμέ-
νος μεταφραστὴς ἔδωκε τὴν σημασίαν τοῦ «καὶς τὰ σω-
θικά». Τὸ «ἀγρονόμοις» εἶναι ἐπίθετον τοῦ «αὐλαῖς»
καὶ σημαίνει «ἐξοχικὴς, ἀγροτικὴς». Μὰ ὁ κ. Χρηστο-
μάνος τὸ ξεχωρίζει, τὸ ξηγάει «στῆνες» καὶ τὸ «αὐ-
λαῖς» τὸ ξηγάει μὲ δύο λέξεις «μοναχικὴς αὐλές»

εὐλέκτρου νόμφας (Χρηστ.)

καλοκρέβατης νόμφης

(Σοφ. στ. 795)

Τὴ σημασίαν ἔχει στὴ γλῶσσά μας τὸ «καλοκρέβα-
τη» τὸ εἶπαν τὰ σκαστὰ γέλοια, μὰ καὶ ὁ θυμὸς ἐκείνων
ποῦ ἦσαν στὸ θέατρο.

Νῦν δ' ἤδη γὰρ καὶ τὸς θεσμῶν

ἔξω φέρομαι

(Σοφ. στ. 801-2)

Τώρα καὶ ἐγὼ πέφτω ἔξω.

ἀπὸ τοὺς νόμους.

(Χρηστ.)

μετάρχουν είναι έξω από κάθε αμφιβολία ότι ένας κύριος παράγων για ν' αναδείξει ένα έργο ανιστοτέλεια είναι η ένωση της γλώσσας. Μά τι πρέπει να κάνει κανείς σήμερα με τα γλωσσικά μας χαλικά; ούτε λόγος μπορεί να γίνει για την καθάρουσα όχι μόνο του Χατζιδάκι, αλλά ακόμη και για την πιο μετριοπαθή και ολιγωτερον άτυκίζουσιν.

Παρασιζείται λοιπόν το έζης δίλημμα: ή να γράφει σε μια γλώσσα άνακμικη, σαν αυτή που σου γράφω τώρα, και που μιλούμε κάθε μέρα, προσπαθών να σώσει την φυσικότητα και να μη ξαφνίσκει και τον μάλλον μετριοπαθή άκουατήν, ή να θυσιάσει τα πάντα εις την άρμονία και την ενότητα: αυτό πιθανόν ν' άρέσει μετά 50 χρόνια: αλλά σήμερα απο τους έννεοντα στους εκατον θα θεωρηθή ένα τεταίο έργο μαζιλωτεόν!

"Επειτα, καθώς έμαθα ούτε προσεκήληθι ο Α. Σωτηριάδης στις δοκιμές, ούτε το χειρόγραφόν του ξαναείδε άφύτου το έδωσε για πρώτη φορά, και, το σπουδαιότερο ή μεταφράσεις που άκούσαμε δεν ήτον ή δική του, ιδία κι άπαράλλαχτη έπειδή φαίνεται έκριθη σκόπιμον να διορθώθι εις πολλά μέρη επί το καθάρουσιώτερον!

Δικός σας
Ε. Τ.

ΕΘΝΙΚΑ ΠΑΡΑΤΡΑΓΟΥΔΑ

Άγαπητέ «Νουμά»,

Στήν πρωινή έφημερίδα «Άθήναι», ή όποία μέσα στο έννοσωτήριο πρόγραμμα της έχει αναγράψι και την αναμόρφωση της έννικης φιλολογίας, είδα αυτές τις ήμέρες να δημοσιεύονται μερικά από τα δημοτικά μας τραγούδια. Και σε βεβαιώνω έφριξα. Μου φαίνεται ακόμα, πως και των παλιών τραγουδιστών τα κόκαλα θα έτριξαν από θυμό μέσα στον ταφο τους. Άμαρτίες είχαν: έως τους βασανίζουν έτσι γιατί δεν έτραγουδισαν στην καθάρουσα.

Για άκουσε στίχους ενός τραγουδιού

«Μια λιγερή ψυχομαχά και λέγουν πως πεθαίνει
Κοι μπαινοβγαίνει ή μάνα της ώσαν δαιμονισμένη»
Και παρακατω.

«Στου πεθερού μου την αύλην βλέπω χορόν παπαδες..
Δεν σου φαίνονται και έμένα οι στίχοι αυτοί
σαν να έβγηκαν από την έμπνευσμένη μουσα του
έννικοδμας ποιητού κ. Πολέμη, ή τουλάχιστον κα-
νένος από τους μαθητάδες του:

Δικός σου
Γ. Μ.

Ούτε φθινύσιν πληγείσα νόσοις (Σοφ. στ. 819)
Χωρίς να νοιώσει απ' άρώστια (Χρηστ.)
Προς έρμα τυμβόχωστον έρχομαι τάφου ποταινίου
(Σοφ. στ. 848)

πάω στο χωματένιο μνήμα
για νάβρω τάφο μου (Χρηστ.)
Κράτος δ' ότω κράτος μέλει
παραβατόν ούδαμου πέλει (Σοφ. στ. 873-4)
Άλλά τή δύναμη εκείνου, πούναι δική του
να την περιφρονεί (Χρηστ.)
Αυτόγνωτος όργα (Σοφ. στ. 875)
Γινάτι (Χρηστ.)
ούτε...
βία πολιτών τόνδ' άν ήρώμην πόνον
(Σοφ. στ. 906-7)

Δεν θάβπειρα επάνω μου αυτόν τον κόπο
Ένάντια στους πολίτες (Χρηστ.)
Λεύσετε (Σοφ.)
Ίδιέτε!!! (Χρηστ.)
Όρνιθοσκόπον (Σοφ.)
Εηγάω τα πουλιά (Χρηστ.)
Όρσει με τάκίνητα διά φρενών φράσαι
(Σοφ. στ. 10)

Όλα όσα έχω ακούνητα
μες στην καρδιά μου να σου πω (Χρηστ.)

ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ

— κ. Άντικλέωνα, Και το χαριτωμένο αυτό: Κάποιος φίλος μας μιλούσε με φωνή με τον κ. Σκουλούδη για τον κ. Κλέωνα Ραγκαβή. Ό φίλος μας είπε: Τι κρίμα να είναι τόσο καλός διπλωμάτης ο κ. Ραγκαβής και να θέλη να κάνει και το φιλόλογο! Και ο κ. Σκουλούδης, άπάντησε: Τι κρίμα να είναι τόσο καλός φιλόλογος και να θέλη να κάνει και τόν διπλωμάτη! — κ. Ν. Ξερ Στο φύλλο της Πέμπτης που θα το εκδώσουμε προς τιμήν του Μιστριώτη, θα δημοσιεύσουμε κ' ένα άρθρο του γελοίου Γερμανού ξυλοστήτη Thumb για τη γλώσσα μας. Έως αναδημοσιεύσουμε κι από το Έγκυκλοπαιδικό λεξικό του Μπάρτ και μερικά λόγια με τα όποια ο κ. Γ. Ν. Χατζιδάκις του λεξικού, άποδεικνύει γελοίο τον κ. Γ. Ν. Χατζιδάκιν του «Εμπρός». Scripta manent, έλεγαν οι Λατίνοι. Κι' ο κ. Χατζιδάκις το λησμόνησε το ρητό αυτό. — Φίλο μας. Θα μιλήσουν κι' αυτοί, αν και μιλάνε τόσα χρόνια τώρα με τα έργα τους. Χτεις ακόμα μς έστειλε ο κ. Ψυχάρης την προκήρυξη του φετινού διαγωνισμού του για τη γλώσσα. Όταν την δημοσιεύσουμε θα δήτε ποιοι δουλεύουν και ποιοι σαλιαρίζουν και βρίζουν!

ΑΓΚΑΘΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΒΟΛΟΙ

2

JUDAS ERRANT

ΜΠΕΚΑΝ ΚΛΕΦΤΑΙΣ Σ' ΤΟ ΜΑΝΤΡΙ..

— Έ, ρέ, πανηγύρι που θα βρήτε εκεί πέρα! Άμ, δεν είσαστε μονάχ' να παραπονέστε, έχετε και συντρόφια—είπ' ο Γιωργούλης δείχνοντας το λημέρι.

— Έχετε κι' άλλους αίχμαλώτους, καπετάνιε; ρώτησε ο κύρ Νικολάκης, κ' άρχισε λίγο λίγο να πέρνει κουράγιο.

— Ός' για περάσαν από ψες το βράδ' για το πανηγύρι της Κούμης, Χαλκιδιώτες, Καμπιώτες, απ' τη Στενή, ούλις τους πιάκαμ' και τους δέσαμ' και κατ'...

— Και τί θα μς κάνετε τώρα, καπετάνιε, παστρουμά; Ξαναρώτησε ο Νικολάκης, έχοντας κέφι για κουβέντα, μ' όλοις της άγριας ματιάς της γυναίκας του για να σωπαίνει.

— Σκασμός να σε κόψ' ρι Φράγκο! Λογαριάσμο θα σ' δώσω; σ' πήρε και σή σήκουσε!

— Μά βέβαια! πάρτε ό,τι έχουμε κι' ύστερα...

— Για τ' όνομα του θεού, δεν θα σωπάσης, Χριστιανέ μου; Έχεις σκοπό να μ' αποτειλώσης σήμερα;—φώναξε ή Νικολάκαινα έξω φρενών, σαν είδε πως τ' άγριοκυντάγματα πηγαίνουν χαμένα.

— Πέστου τα, κιά μ', πέστου τα! Λογαριάσμο μ' ζητάει ο έριφης! Κατά ντίπ χαϊβάν!

Όστερα από λίγο δρόμο ήρθαν πιά σ' το λημέρι, μια πλατιά ίσα μ' ένα καλό άλσινι, ολούθε κλεισμένη απ' άγρια βράχια και ανοιχτή μόνο σ' ένα πλαγιάπό το ρέμμα. Δεξιά κι' άριστερά τα μονοπάτια της Κακής Σκαλς. Σ' τη μέση ένα ρημοκλήσι, ο "Αι Νικόλας, με δάφνες και μυρσινιές γύρω του, ήμέρωνε κάπως τον άγριότατο ζερβά του, σ' τη ριζοδουριά, τρέχει από ψηλά της Κρύας Πρύσης το νεράκι το κρυσταλλένο και χάνεται σε μια σπηλιά, σκοτεινή κι' άπύτητη: σιμά σ' τη βρύση γέρικά θεωρατα πλατάνια ισκιάζουν τους διαβάτας κι' απ' αυτά όλο το μέρος όνομάσθηκε Πλάτανος.

Αυτού πέρα φυλάγαν οι κλέφταις όσους πιάσανε, σαν ποντικούς σ' την παγίδα κλεισμένους: θα βρήκαν οι δικοί μας καμιά πενηνταριά, γυναίκες κι' άνδρες, άράδ' άράδα γύρω καθισμένους κατόχαμα. Μέσα σ' όλους καθώτανε κι' ένας γέρος παππας, ο μόνος με λυτά τα χέρια. Καθένας είχε σιμά και το γαϊδούρι του. Ός' είχε καλό καλό ή μουλάρια τα χάσανε: τα οίκονόμησαν οι κλέφτες μια χαρά για να μην τους βρύνουνε. Μερικοί απ' τους δεμένους είχανε την τύχη να ισκιώνονται κατ' από τα πλατάνια, οι άλλοι ξεροψήνονταν σ' τον ήλιο του μεσημεριού κι' έτρεχ' από πάνω τους ο ιδρώτας ποτάμι ποτός κοτούσε να μιλήσει.

Σιμά σ' τον παππά, κάτω απ' τα δένδρα, βάλανε τον κύρ Νικολάκη με τη γυναίκα και τη δούλα του: το περήφανο ήτι του τον άποχαίρετις για πάντα, σαν εύρέθηκε τόσος ταιριαστό για τον καπετάνιο. Πάρα κάτω κάθισαν ο δάσκαλος κι' ο γέρο Γιάννης, έχοντας σιμά και τα γαϊδούρια τους. Ό δάσκαλος, με τα κατεθασμένα μουτρά του και τα σθυμένα μάτια, φαινότανε πως πήρε το πράγμα κατόχαρδα κι' έκανε πιά τη απόφασι να πετάξει το ξυλόγγουρο, π' άκουα το δεμένο χέρι του σφιχτοκρατούσε. Διάβλε! δεν ήταν μικρό πράγμα! Έως τότε δεν είχε πάθει τίποτ' άλλο από την τρομάρα και το δέσιμο, μά βέβαια δεν θα μέναν αυτού οι κλέφταις. Δυστυχία του! Ζύγωνε ή ώρα που θάμενε μονάχ' με τη φουφούλα του... Πάνε ή λυριτσάις του, που με τόσο κόπο, με τόσο καρδιοχτυπι της κέρδιζε και της έφερνε πάντα σαν φυλαχτό μαζί του.

(άκουσθε!)

ρυθλώντας απ' την κορυφή

του Παροσσού (Χρηστ.)

κι' σε μαινόμεναι παννύχια

χρύνουσι τον ταμίαν Ιακχον. (Σοφ. στ. 1151-2)

και όλονυχίς φρενισαμένες σε χυ-

ρεύουν έμένα, που σκορπίζεις

τη ξεφωνητή χαρά (Χρηστ.)

Θαρώ πως ύστερ' απ' αυτά τα κομμάτια, τα μοναδικά και περίφημα, θάνε πιριπτο να είπω και τίποτες άλλο για το μεταφραστικό και για όσους βρήκαν περιστάση να κατηγορήσουν τη δημοτική γλώσσα.

Μια μετάφραση τέτοια, χωρίς ψυχή, χωρίς καλλιτεχνικό έγώ, χωρίς γλωσσικό και καλλολογικό αίσθημα περνάει σαν άέρας αδύνατος, χωρίς ν' άφίσει κανένα άλλο σημάδι παρά το πρόσκαιρο βούνημά του.

"Αν θέλησεν ένας άνθρωπος, που νομίζει πως άξιζει κάτι, να βρείει το Σοφοκλή και να δείξει στο φίλο του κ. Ξερόπουλο ότι ξέρει να μεταφράσει όπως—όπως για νάν του δώσει αυτός και δεύτερο πιστοποιητικό, δε μπορεί κανένας νάν τον έμποδίσει. "Αχ! έχει τόσες έλευθερίες ο Έλληνας!

ΔΙΕΥΝΗΣ ΑΚΡΙΤΑΣ

Και όποιος δεν καταλαβαίνει καλά απ' την άρχαία, μπορεί να νοιώσει φτάνει ναχει μονάχα λίγο αίσθημα μέσα του—τόσο πιστά και με πόση ζωή μεταφρασεν ο κ. Χρηστομάνος. Μά δεν είναι μονάχα αυτό! Νά ένα παραδειγμα, που μς λέει, ότι ούτε το χαραχτήρα των διάφορων προσώπων έννοισα.

Ός μ' ή μπαλήσων έσθι την έμην φρένα
(Σοφ. στ. 1663.)

Μ' αυτό έμ' έμ' με πούλας (Χρηστ.)

Αυτά τα λέει ο Κρέοντας: ή μετάφραση παραδέχουμαι πως είναι σωστή και κατά λέξη: μά στέκου τέτοια λόγια στο στόμα ενός Βασιλιά; μπορεί να μιλήσει ένας ήρωας τραγικός με τη γλώσσα του ψυριώτη κουτσαβάκη ή όποιου άλλου ήρωα της ταβέρνας;

Και βάζω ακόμα μερικούς στίχους που κυριαρχεί σ' αυτούς ή παρανόηση στη λέξη, στα νοήματα, στην σύνταξη.

κισήρεις όχθας χλωρά τ' άκτά
πολυστάφυλος (Σοφ. στ. 1130—1)

οι κισσίνιοι φράγχιες,

οι πράσινες πλαγιές των άμπελιών (Χρηστ.)

μολείν καθαρσίω ποδι Παρνασίαν

υπέρ κλιτύν (Σοφ. στ. 1144—5)